

Дамы супольнымі сіламі

Гульні патрабуюць „флюсу"

Літаратурная старонка

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 40 (397) | ГОД VIII | 6 КАСТРЫЧНІКА | ЦАНА 60 ГР

ЖЫВОЕ СЛОВА

ПАТРЭБНАЕ

Вельмі добра, што «Ніва» артыкулам старшыні БГКТ Міхася Хмялеўскага запачаткавала дыскусію аб удзеле нашага таварыства ў рэалізацыі пастаноў XIII Пленума КЦ ПАРП. Як ні кажы, а ўсё ж пастановы Пленума ўскалыхнулі і нас, сялян. Гэта сцвярджаю я на прыкладзе сваёй вёскі. Калі па радыё быў пададзены рэферат таварыша Гамулкі, людзі ў вёсцы загаварылі. Не толькі члены партыі. Жыхароў вёскі цікавяць ідэалагічныя справы не менш, чым гаспадарчыя. І таму, па-мойму, таварыства не можа быць абыякавым да спраў, пастаўленых на Пленуме. Перспектывы ідэалагічнай дзейнасці ў вёсцы неабмежаваныя, але, як дагэтуль, уздзеянне таварыства на вясковае асяроддзе было заўважана. Я гэта дакажу на прыкладзе маёй роднай вёскі Райск.

Некалькі год існуе ў нас гурток БГКТ. Аб чым гаварылася на яго сходах? (Дарэчы, гэтых сходаў не было ў нас замнога). На пачатку, як памятаю, прыезжыя актывісты гаварылі нам аб правах, якія дала народная ўлада беларусам, што мы абавязаны развіваць сваю нацыянальную культуру, асвету, традыцыі і г.д. Пасля ставіліся справы арганізацыі мастацкай самадзейнасці і на гэтым канец. Не сказаць, каб гэта былі цікавыя сходы. Раз ці два прыязджаў да нас лектар Галоўнага Праўлення. Праўда, даклад аб мінулым беларускага народа, яго гісторыі, культуры слухалі мы з вялікай цікавасцю. Старэйшае пакаленне гэтага ж ніколі нідзе не вучылася. Шкада толькі, што больш лектара ў Райску не бачылі.

На колькі мне вядома, пры Галоўным Праўленні БГКТ існуе лектарская група. Вось з гэтымі людзьмі сапраўды хацелася б пазнаёміцца бліжэй. На маю думку, у святле пастаноў XIII Пленума лектарская група павінна адыграць вялікую ролю.

Вёска цікавіцца сітуацыяй у краіне, на свеце, хоча ведаць аб выніках наступлення ў заваяванні космасу, аб спаборніцтве паміж двума палітычнымі сістэмамі. Яе цікавяць дасягненні камуністычнага будаўніцтва ў СССР. Жывем жа ў такі перыяд, калі круг зацікаўлення звычайнага, нават малаадукаванага селяніна пастаянна пашыраецца. А разам з гэтым узрастае і яго палітычнае заангажаванне, яго ўдзел у пабудове новага жыцця. Газета або радыё не можа замяніць жывога слова добра падрыхтаванага да данай тэмы лектара. Лектараў, на жаль, не відаць у вёсцы.

Гутаркі на тэмы міжнароднай сітуацыі, якія час ад часу праводзіць інструктар Павятовага Камітэта ПАРП на сходах нашай партыйнай арганізацыі, гэта кропля ў моры. Апрача гэтых гутарак у нашай вёсцы ніякай ідэалагічнай дзейнасці не праводзіцца. Таму нічога дзіўнага, што, там-сям, вольнае месца намагаецца выкарыстаць ідэалогія «Вольнай Еўропы». Малаасвядомаму чалавеку капіталістычная прапаганда ядам пранікае ў арганізм. І таму ў час нейкай цяжэйшай сітуацыі ў краіне ці на міжнароднай арэне панікёраў і разрабякаў маем гатовых. Яны зараз жа хлынуць у крамы, масава выкупляючы тавары ці яшчэ нешта іншае.

Я неаднойчы здзіўляюся стойкасці і ўпартасці бабтыстаў у распаўсюджванні сваёй «ідэалогіі». Штаб іхняй дзейнасці змяшчаецца ў суседняй вёсцы Плюціцы. Адтуль яны паўзуць па ўсіх акалічных вёсках са сваёй прапагандай. Нахабна

(Працяг на стар. 4)

ПЕРШАКЛАСНІКІ

У бягучым навучальным годзе на Беласточчыне пачало навуку ў першых класах пачатковай школы каля 28-мі тысяч дзяцей. Яны ўжо будуць вучыцца 8 год.

З хваляваннем прыходзілі 7-мігадовыя грамадзяне нашай краіны на свой першы ўрок.

У Рыбалах (Бельскі павет) чакаў іх прыемны сюрпрыз. Кожны першакласнік, а ёсць іх тут 15, з рук сваіх настаўнікаў атрымаў першы ў жыцці ўласны сшытак і аловак. Падарункі першакласнікам закупіў бацькоўскі камітэт.

Ініцыятыва вартая шырокага распаўсюджання. Рэч, здавалася б, невялікая, але дзіця запомніць гэты момант на ўсё жыццё і заўсёды будзе ўспамінаць, што ў першы дзень пабыўкі ў школе атрымала яно першы сшытак і аловак.

Тэкст і фота: вр.

ВОПЫТ НЕ ТОЛЬКІ ДЛЯ АДНАГО ГОРАДА

ДАМЫ СУПОЛЬНЫМІ СІЛАМІ

Гданьскі эксперимент напэўна дае цудоўныя псіхалагічныя і грамадскія эфекты, хоць ён і праводзіцца не з гэтай мэтай. У кожным выпадку, не галоўнай. Не можна ж абыйсці таго факту, што будучыя жыхары, працуючы пры будове дзяржаўнага будынка, дзе атрымаюць кватэры, лепей трактуюць грамадскае багацце і маюць пачуццё адказнасці за яго. Гданьскі эксперимент, які рабіўся з мэтай абніжэння коштаў будовы, а тым самым павелічэння планаў будаўніцтва і паляпшэння кватэрных умоў 50 тыс. людзей, патрабаваў добрай падрыхтоўкі і вялікіх арганізацыйных намаганняў. Заклік гарадскіх улад, каб пры будове дому працавалі яго будучыя жыхары, быў з ахвотаю падтрыманы. Няма ў тым нічога дзіўнага. Сярод сямей, якія павінны атрымаць кватэры ў першую чаргу, ёсць 171 сям'я, якія чакаюць на кватэры ўжо больш 10 год, столькі ж сямей — больш пяці год.

У 1939 г. у Гданьску жыло чвэрць мільёна жыхароў у 12.600 будынках. Вайну перажыло 4.600 будынкаў (у тым ліку каля 300 яшчэ ідзе пад разбор), рэшта ператварылася ў 3 мільёны $м^3$ грузу. Трэцяя частка сёлеташніх жыхароў Гданьска нарадзілася ў ім ужо пасля вайны. Штогод тут адбываецца 8 тыс. шлюбаў, штогод прыбывае каля 15 тыс. жыхароў. І прытым Гданьск, які лічыцца цяпер адным з перадавых у краіне гарадоў прамысловасці, навукі і культуры, адчувае сталы недахоп рабочай сілы.

У 1961 годзе выяснілася, што прадугледжаны на 1965 год лік жыхароў Гданьска будзе перавыйдзены. Трошкі пазней, на заклік КВ ПАРП Гарадская Рада Народовая прыняла пастанову аб значным змяншэнні коштаў будаўніцтва $1м^2$ кватэрнай плошчы. З такой умовай быў павялічаны план будаўніцтва ў бягучай пяцігодцы з 32 да 36 тыс. кватэр.

(Працяг на стар. 2)

На здымку:

Новы раён пры вуліцы Глыбокай у Гданьску, аддадзены ў эксплуатацыю перад Ліпеньскім святам.

Фота: ЦАФ

Дамінікана зноў у руках дыктатараў

Дамініканая — невялічкай дзяржавай у басейне Карыбскага мора — 30 год кіравала найбольш жорсткая дыктатура. Дыктатарамі былі тут прадстаўнікі сям'і Трухіліо. Поўны ненавісці і горычы народ у мінулым годзе звергнуў генералісімуса Трухілія і ад яго сям'і адабраў уладу. Сем месяцаў таму ў Дамініканс адбыліся першыя пасля 30-ці год дэмакратычныя выбары, у выніку якіх краіна атрымала даволі ліберальнага прэзідэнта Х. Боша. Ён надоўга кіраваў дзяржавай, якую падтрымоўваў народ. У палове мінулага тыдня група рэакцыйных афіцэраў з войска і паліцыі зрабіла дзяржаўны пераварот і гэтым самым зліквідавала першыя парасткі дэмакратычных свабод.

Што ж не падабалася гэтым рэакцыйным вайсковым колам у палітыцы Боша?

Адразу пасля ўступлення на пасаду прэзідэнта Бош заставіў правесці рэвізію канстытуцыі, каб выканаўчая ўлада атрымала большыя правы. Гэта дало яму магчымасць правядзення некалькі рэформ, паляпшаючых матэрыяльнае становішча насельніцтва. Удзельнікі перавароту адразу пасля захаплення ўлады прыпынілі дзеянне канстытуцыі, дэлегалізавалі прагрэсіўныя палітычныя партыі (у першую чаргу камуністычную) і распусцілі парламент.

Аднак, здаецца, асноўнай прычынай перавароту было пытанне далейшых лёсаў маёмасці Трухілія. А яна ахоплівае 70% ворнай зямлі і 50% прамысловасці ўсёй краіны. Вось некалькі дзён перад пераваротам Бош намагаўся працягнуць закон аб пераняцці дзяржавай гэтай маёмасці. Закон, зрэшты, датычыў бы таксама маёмасці другіх асоб, якія, трымалі не бясправўна у сваіх руках за часоў Трухілія. Бош хацеў, каб уся гэта маёмасць сталася грамадскай уласнасцю. Зразумела, супроць такіх намераў выступілі кансерватыўныя палітычныя групоўкі — землеўласнікі і прамыслоўцы, якія маюць падтрымку ў афіцэрскіх колах. Яны дамагаліся, каб маёмасць апынулася ў прыватных руках. Амерыканскі капітал падтрымліваў гэтыя дамаганні, таму што меў найбольшыя карысці з дамініканскай гаспадаркі.

Каб паўней ахарактарызаваць сітуацыю, трэба дадаць, што спачатку Бош карыстаўся падтрымкай Вашынгтона. У ЗША спадзяваліся, што Бош будзе ўзорам «заходняй дэмакратыі», з'яўляючыся процівагай для нявыгаднай амерыканцам улады Ф. Кастра ў суседняй Кубе. Аднак сталася інакш. Бош неўзабаве з яшчэ большай энергіяй заміўсуся вакол сваіх дэмакратычных рэформаў і гэта вельмі не спадабалася ў Вашынгтоне. Напрыклад, ён не адцёся з энтузіязмам да амерыканскай праграмы «саюза для прагрэса», бачачы ў ёй намаганні падпарадкаваць гаспадарку краіны Злучаным Штатам. У сувязі з гэтым ён звярнуўся з просьбай аб пазыцы не да ЗША, а да некаторых заходнееўрапейскіх краін, адкуль і атрымаў 190 мільёнаў долараў. Бош не спадабаўся Злучаным Штатам таксама і таму, што адмяніў канцэсію канцэрна «Эса» на пабудову перагоннага завода. Ён пры тым адзначыў, што гэтая канцэсія з'яўляецца некарыснай і была здабыта нелегальным шляхам. Усё гэта вырашыла аб лёсах дэмакратычнага ўраду Дамініканы — малой краіны, якая знаходзіцца побач з вялікай дзяржавай. Зразумела, няма падстаў сцвярджаць, што Вашынгтон непасрэдна макаў пальцы ў дамініканскім перавароце. Больш таго, урад ЗША нават выразіў афіцыйна сваё незадавальненне гэтым пераваротам. Аднак гэта старая амерыканская тактыка. Яна выклікана няспынна ўзрастаючай антыпатыяй паўднёва-амерыканскіх народаў да ЗША.

Прыклад Дамініканы паказвае яшчэ раз, якімі ненадзейнымі з'яўляюцца паўмеры ліберальна-буржуазных палітыкаў. Іх прагрэсіўныя рэформы не даюць пажаданых вынікаў, калі толькі накіраваны супроць інтарэсаў вялікай буржуазіі.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

(Працяг са стар. 1)

Гэта была не такая простая, як можа здавацца, справа. Невыпадкова да гэтае пары так мала гарадоў Польшчы адважылася на больш ашчаднае будаўніцтва. Цяжкасці, з гэтым звязаныя, і тут маюць агульнадзяржаўны характар: згодна з існуючымі ў будаўніцтве правіламі аплаты, змяншэнне коштаў будовы вядзе за сабой абніжэнне фонда зарплаты на будовах. Гарадскія ўлады Гданьска не чакалі, пакуль гэтыя заблытаныя справы будуць генеральна вырашаны. Дапамога будучых жыхароў пры будаўніцтве новых дамоў дазволіла зрабіць незалежнымі планы працы ад недахопу рабочай сілы. Зварот да будучых жыхароў за дапамогай патрабаваў значнай арганізацыйнай падрыхтоўкі: забяспечыць часовымі кватэрамі будучых жыхароў (у сувязі з вялікай адлегласцю занятых кватэравання іх ад месца будовы), згрупаваць людзей розных спецыяльнасцей і г.д. Так добра якраз склалася, што больш палавіны людзей, чакаючых кватэр, гэта кваліфікаваныя рабочыя: манцёры, слесары, электрыкі, сталяры, муражы і г.д. Працуючы яны на будове дамоў, дзе будуць жыць, знаёмяцца адзін з другім бліжэй, і таму блокавыя камітэты не будуць тут выбірацца ўсляпую. Каля 50% сэканомленых на кожным будынку трошай будзе аддзена блокавым камітэтам на загаспадараванне падворка — на траўнікі, кветнікі, дзіцячыя пляцоўкі і г.д. А папрацаваць будучым жыхарам

ДАМЫ СУПОЛЬНЫМІ СІЛАМІ

даводзіцца нямала. Кожны галоўны жыхар павінен папрацаваць месяц на будове і месяц на ўпарадкаванні падворка.

Адкуль яны возьмуць столькі вольнага часу? У першую чаргу будучыя жыхары прысвячаюць на гэта свой водпуск. Гарадскія ўлады звярнуліся да прадпрыемстваў горада, каб тыя ішлі насустрач будучым жыхарам новых будынкаў і давалі ім водпускі тады, калі гэта найбольш патрэбна пры будове паасобных дамоў. Апрача гэтага створана магчымасць будучым жыхарам працаваць у нядзелі, а ад вясны — і на другую змену. Прыходзіць працаваць на будову цэлымі сем'ямі, і, як сцвярджаюць кіраўнікі будоў, працуюць так сама, як і будаўнічыя, часта нават кантралюючы апошніх і адразу ўмешваюцца, калі заўважаць нейкае неахайства.

Для будучых жыхароў такая дапамога таксама мае і фінансавы сэнс: таннейшыя кватэры — меншы грашовы заклад (каўцыя).

Ці патрэбны акажацца гданьскі эксперымент тады, калі не будзе супярэчнасцей паміж аплатай і таннейшым, больш эканамічным будаўніцтвам, і калі будзе дастаткова рабочай сілы? Мабыць, не зусім. Застанецца ў ім каштоўны бок — прыцягванне будучых жыхароў да супольнай працы і супольнай адказнасці за атрыманую ў будучым грамадскую маёмасць. Плануецца гэты вопыт удзелу будучых жыхароў у будове дамоў перанесці і на будаўніцтва ад прадпрыемстваў. А можа гэты вопыт акажацца прыдатным і для другіх гарадоў?

Д. СКУПЕНСКАЯ

Хроніка

■ 25 верасня прыехала ў Польшчу партыйна - ўрадавая дэлегацыя Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Дэлегацыю ўзначальваў І-шы сакратар Цэнтральнага Камітэта Германскай Сацыялістычнай Партыі Адзінства, Старшыня Дзяржаўнай Рады ГДР — Вальтэр Ульбрыхт.

■ 23 верасня прыехала ў Беласток дэлегацыя Гродзенскай вобласці. Дэлегацыя, якую ўзначальваў старшыня абласнога прамысловага выканаўчага камітэта Васіль Доркін, цікавілася праблемамі будаўніцтва і камунальнай гаспадаркай Беласточчыны.

■ 28 верасня ў Беластоку аддаць у карыстанне новы прамысловы аб'ект. Гэта сілікатнае прадпрыемства. Да канца б.г. Беластоцкае будаўніцтва атрымае з новага прадпрыемства 5 мільёнаў штук сілікатнай цэглы. Гадавая прадукцыя новага прадпрыемства складзе 30 мільёнаў штук цэглы ў год.

■ 29 верасня ў Базыліцы св. Пятра ў Ватыкане адбылося ўрачыстае адкрыццё ІІ-гой Сесіі Усеагульнага Сабору. Да прысутных выступіў з прамовай папа Павел VI.

■ 30 верасня ў Беластоку адбылася ўрачыстасць адкрыцця новага навучальнага года ў Беластоцкай Медыцынскай акадэміі. Прысутнічаў міністр здароўя і грамадскай апекі Ежы Штахэльскі.

■ 29 верасня ў Беластоку адбыўся VI ваяводскі конкурс арання. Найлепшым трактарыстам на 1963 год аказаўся Павел Малярэвіч з сельскагаспадарчага гуртка ў вёсцы Кшывэ, Сувальскага павета.

Спорт

Самымі цікавымі спартыўнымі падзеямі ў мінулым тыдні былі футбольныя гульні на кубак краіны. Яны, як вядома, перайшлі на цэнтральную ступень. Гэта адразу прыдало колераў спаборніцтвам. Заўсёды сустрэча з невядомым працаўнікам дастаўляе і ігракам і балельшчыкам дадатковых эмоцый. А тут яшчэ, на пачатку цэнтральных баёў, на мясцовых, мала вядомых шырэйшаму колу спартыўнай грамадскасці каманды пайшлі ў атаку майстры скуранога мяча — футбалісты ІІ лігі. «Безыменныя» прынялі бой. Было гэта бязлітаснае лупцаванне «вядомых». Аж сем каманд ІІ лігі вымушаны былі злажыць зброю і ўступіць месца калегам з ніжэйшых класаў. Найбольшы фурор зрабіла «А»-класная Валька Макашовы, якая эліміравала валбжыскага Гурніка (ІІ ліга) і Спарта Грыфіцэ, якая перамагла нядаўняга І-лігоўца, гданьскую Лехію. На жаль, такая штука не ўдалася гайнаўскай Пушчы. Як мы прадбачвалі, яна не змагла ўстаяць перад Люблінянкай. Тут не памагла амбіцыя. Розніца класаў і ўмеласці была надта вялікая. Другі прадстаўнік беластоцкага футбола без асаблівых цяжкасцей узяў перашкоду ў Аструдзе і 13 кастрычніка права далейшых кубкавых гульняў аспрэчваць будзе ў Гдыні з мясцовай Аркай.

У ціні сенсацыйных кубкавых паядынкаў адбываліся турнірныя гульні. Тут здзіўляе высокая перамога (4:0) навічка І лігі прыбарскай Уніі над адным з патэнтатаў нашага футбола, бытомскай Палоніяй. Сєнавецкае Заглэмбе, карыстаючы з таго, што Гурнік рыхтаваўся да сустрэчы на кубак Еўропы з венскай Аўстрыяй і ў апошнім туры не прымаў удзелу, а Шамберкі згулялі ў нічыю з ЛКС-ам, абагнала адных і другіх і выйшла на першае месца. Адрыў у ачко не гарантуе лідэру спакойнага жыцця і ўжо наступны тур можа ўнесці тут карэкту. Лідзіруючым камандам ідуць шчыльна адна каля другой.

Зусім інакш у беластоцкай лізе. Няглядзячы на тое, што лідэр гуляў на кубак і ў апошнім туры не прыймаў удзелу, яго месцу не пагражала небяспека. Вясвечная адлегласць ад асноўных сапернікаў, якую эліцкія футбалісты выпрацавалі раней, дазваляе ім не турбавацца змаганнямі, якія ідуць за іх плячыма.

А беларусам, па-ранейшаму, не вязе ў сустрэчах з аўтсайдэрамі. У чарговым матчы мінскія дынамаўцы прайгралі ў Куйбышаве (0:1) Крыллям Саветаў. Не змаглі яны дабіцца перамогі і з адной з вядучых каманд ленінградскім Зенітам. На сваім полі мінчане згулялі з ленінградцамі ў нічыю (0:0). Займаюць цяпер 5 месца.

Аут

Калона ішла левым берагам Эльбы. Паступова шаша пачала адхіляцца ад ракі. Урэшце кіламетраў праз пяць увайшла ў лес. На закругленні шашы Торп збавіў хуткасць, выглянуў з кабіны. Грузавікі ішлі следам.

— Тут? — спытаў Рыбін.

— Так, у гэтым лесе.

Рыбін глянуў на тадзіннік. Было адзінаццаць. Торп зусім зняў газ. Цяпер машына ледзь паўзла. Так ехалі некалькі мінут. Торп напружана ўглядаўся наперад. Здавалася, што ён шукае кагосьці. Нечакана перад радыятарам аўтамабіля ўзнік чалавек з паднятай рукой.

— Нарэшце, — з палёгкай прамармытаў Торп.

Чалавек падышоў. Гэта быў гаўптман — высокі, худы, у рагавых акулярах з вялікімі выпучанымі

266

шкламі. Торп моўчкі падсунуўся ўправа. Афіцэр сеў за руль.

— Не згубілі машыны ў дарозе? — спытаў гаўптман.

— Не, — сказаў Торп.

Усюдыход рушыў. Гаўптман высунуўся з акенца, паглядзеў назад, коратка прасігналіў. Затым падаўся ўлева і асцярожна пераваў усюдыход праз абочыну дарогі ў лес. Запаліліся фары ўсюдыхода. Прамень святла ўпёрся ў стваль магутных ялін. Дрэвы сталі так цесна, што гушчар здаваўся непраходным.

— Сцяна, — прамармытаў Торп.

— Сцяна, — усміхнуўся гаўптман, рэзка перакладваючы руль.

Ён, відавочна, добра ведаў лес. Усюдыход пятляў, ледзь не чапляючыся бакамі за дрэвы.

Рыбін паглядзеў у задняе акенца. Грузавікі рухаліся следам.

Прайшло мінут сорак. Спераду адкрылася паляна. Машына пайшла раўней.

— Зараз будзе абрыў, — сказаў гаўптман, — трымайцеся.

Рыбін убачыў абрыў, калі да яго засталося некалькі метраў, міжвольна схапіўся рукамі за борт машыны. Ля абрыва дзяжурыў другі афіцэр. Ён падышоў, паказаў рукой у бок.

— Бяры правей!

Гаўптман паслухмяна накіраваў машыну ўправа. Афіцэр застаўся.

267

Рыбін бачыў, як ён накіраваўся да галоўнага грузавіка, які ішоў метраў у дваццаці за ўсюдыходам.

Вось і абрыў. Здавалася, колы ўсюдыхода павіслі над бяздоннем і цяпер машына зваліцца ўніз. Але гаўптман спрытна ўзяў рулём убок і машына закоўзалася па крутым пясчаным схіле. Кабіну ахуталі воблакі пылу. Пыл віўся слупам і ў пучку святла ад фар. Бачнасці не было ніякай. Аднак гаўптман, уключыўшы тармазы, шчасліва дабраўся да дна лагчыны, затым умела ўзяў круты пад'ём і ад'ехаў убок.

— Паглядзім, як грузавікі, — сказаў ён.

Пасажыры вылезлі і падышлі да абрыва.

Ноч напаўняў рокат дызеляў. Цяжкія аўтамабілі пад'язджалі да краю лагчыны, нырялі ўніз, з выццём карабкаліся на пад'ём.

— Спрытныя хлопцы, — сказаў гаўптман, бачачы, як умела дзейнічаюць шафёры грузавікоў. — А чорт!..

Адзін з грузавікоў, які толькі што пачаў спуск, раптам падняўся бокам, паваліўся на борт, і, перавальваючыся, пакаціўся па схілу.

Рыбін пусціўся да яго.

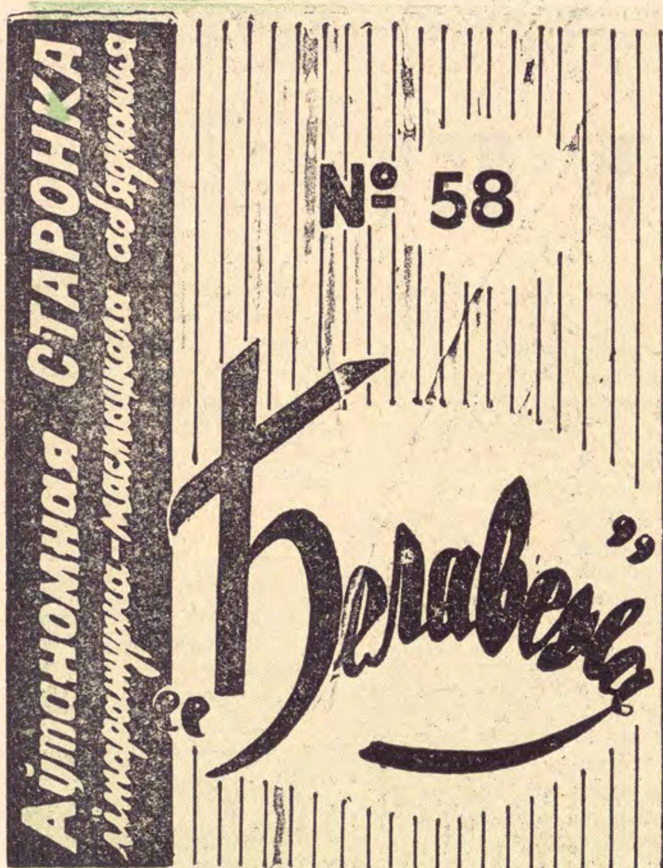
— Назад! — крыкнуў гаўптман.

Але Рыбін не чуў. Вось ён ля разбітага грузавіка. Шафёр, прыціснуты машынай, ляжаў без руху. Ён мёртвы. Два іншыя дэсантнікі цэлы — у момант катастрофы іх выкінула з кузава.

З мінуту Рыбін стаяў над целам загінуўшага та-

(Працяг на стар. 4)

268

МІРОН КРЭМЭР

НА ЗАСТАВЕ

Белая, доўгая, вузкая шаша. Утоптаны снег. Кропелькі вады, заварожаныя ў дыямэнты. Паабапал худыя, раскудлачаныя сосны. На тапалях трэшчыны.

Мароз. Дрэвы страляюць.

На працягнутай руцэ, нібыта на канаце, жанчына ледзь валачэ дзіця. Крок штораз хутчэйшы. Каб далей. На некалькі крокаў зялёныя стварэнні. Ружжа на плячах. Гарлавая мова.

— Мама?

— Лагер, сынок.

— Мама?

— Палоннікі.

— Мама?

— Не зявай!

— HALT!!

З-за весніцы льецца табун лахманоў. Шаргаюць косці. Калісьці рукі і ногі. Лахманы пускаюцца з ветрам.

Мароз. Дрэвы страляюць.

— Кавалак хлеба!

— Weiter! Weiter!

— Мама?

— Нясуць таварышоў, сынок.

— Мама?

— Ад тыфу.

— Не зявай!

— Zurick!!

Грукатанне драўляных хадакоў.

— Дайце кавалак хлеба, хлеба, хлеба...

Лахманы пускаюцца з ветрам.

Бяздольнасць натоўпу, напоўненага куксамі, выраўнана. Дрэвам ружжаў, трыманых наперавес. Людзі стоўпленыя.

— SINGEN!

Коўзаюцца малыя ногі. Гэтак хутка трэба ісці! Каб найдалей. За дрэва. Да акопа. Узарвалася песня. Льецца прастор. Льецца журба.

І ляск.

— SINGEN!

— Раскінулось море...

Ляск.

— SINGEN!

Маці: знак крыжа, рух вуснаў...

Працягнута да неба рука. Пальцы даўжэюць, даўжэюць. Кіпці раздзіраюць неба. Шматок неба. Шматок неба.

Мароз. Дрэвы страляюць.

Па пальцах, на зямлю, льецца пурпур.

23.VI.63 г. Вроцлаў

САКРАТ ЯНОВІЧ

СОН

Сніцца начамі роднае поле і прыгумень зялёны, вясенні. Тут падпасаў я Красулю — перадойку... Дзічка на ўзмежку маніць пладамі, і ветрык у лістве весяліцца. Тут рваў я грушы на гнілкі... Маліннік сапрэлы задохся на спёцы і горбіцца ў леты старыя. Тут любіў я гуляць у схованкі... Рэчка за лугам цурчыць між каменняў і агаліла плыцізны залацістыя. Тут лавіў я калюшак...

На гняздзе буслінным кола тырчыць на гумне высока і дашчэнту рассохлася яно. Няма буслоў, бо балаціна прапала. Змеліяравалі. Вось як!

Не шкадую я буслоў...

МІКАЛАЙ ГАЙДУК

БУРУШ

«Въ лето 6796 (1288 г.)... Князю же Володимеру Васильковичю великому лежащю вь болести 4 лета, болезнь же его сице скажемъ: Нача ему гнити исподняя устна, первого лета мало, на другое и на третьее болма нача гнити...

...Посемъ же поеха изъ Каменца до Раю»...
Іпацьеўскі летапіс, стар. 214—215.

*

Баравая сцежка вужакай вілася паміж дубамі-старэчамі, увешанымі космамі сівых спарахнелых імхоў: то ўздымалася на пагорак прэч усланы аблітымі квеццем верасамі, то спадала да рачулкі і, пераскочыўшы праз яе жвавую тонь плыткім бродам, зноў нікла ў гушчавіне.

Ужо другі дзень вёў асочнік Грынь князеўскі караван з Камянца ў Бельск. Пад конскімі капытамі пахрустваў лясны сухапад. Ціха гойдалася прытрочаная да папругаў двух коней — інаходнікаў калыска з хворым князем Уладзімірам Васількавічам. У сёдлах баяры і воі ў задуме. Сонца хілілася к заходу. Гусцеў у пушчы змрок.

— Ці далечэ да стану? — прыглушаным голасам пытаецца княгіня Ольга, пад'ехаўшы да праваднiка - асочніка.

— Тут зараз хата баброўніка Кузьмы, што князеўскія бабровыя жарэмʼі даглядае. У яго і заначуем, — адказаў той.

Караван выбраўся з пушчы на невялікую паляну, папярэсчаную загонамі спелага аўса і дацвітаючай грэчкі. На ўзбярэжку, пад разгалістай стромкай елкай, прыкурчылася хацінка баброўніка.

Грынь падагнаў свайго каня, каб папярэдзіць гаспадара хаціны аб князеўскім начлезе тут.

На гэтую вестку гаспадары замітусіліся, забегалі, рыхтуючы свяцёлку для высокага госця. Перад хатай зашугала полымя вогнішча і пад руплівымі рукамі гаспадыні на агромністай панове засквірчэлі бабровыя плюскі, а на ражнах ужо пакручваліся вепрavыя сырапечкі. Дачка баброўніка скокнула з берасцяным чарапком к жоралу за вадой і на трыногу над вогнішчам у крынове забулькала гойна заскваранaя трачаная саламаха.

Княгіня Ольга з прыслугамі — ятвяжкамі хадзіла ў свяцёлцы ля хворага князя, карміла яго і лажыла ка сну.

На высокім жнівеньскім небе задрыжалі першыя зоркі. Пушча пераклікалася стогнам пугача і сярдзітым мармытаннем рысі, ад якога коні ля прывязі шарахаліся і трывожна стрыглі вушамі.

Пры бляску вогнішча спажывалі вячэру і хвалілі гаспадыню за смачную ежу.

Грынь завіхаўся разам з гаспадарамі пад павеццю і на абарозе, рыхтуючы гасцям пасцель на сене.

— Што гэта за бяда надарылася князю нашаму? — запытаў ціхачом баброўнік Кузьма ў Грыня.

— Хто яго знае, — уздыхнуў той. — Кажуць, барада ўся чыста гніе ўжо чацвёрты год. А цяпер гніль і на гартань перакінулася. Зблажэў зусім, у сядле ўтрымацца не можа, бач, у калысцы возяць. У Бельск цяпер нясуць, а потым у Райгорад пададуцца.

— А чаго ж гэта ў такой хваробе ў такую далечу? — здзівіўся Кузьма.

— Ды князь перад смерцю на зямлю сваю і гарады глянуць пажадаў. Бо і так, кажа, спасу ніякага няма... Якія толькі зеляры ды лекары ў княжацкім двары ў Любомлі не пабывалі! І немцы, і венгры — ды ўсё нічога, — і Грынь махнуў рукой.

— А вяшчок Буруш, што каля істокаў Нарвы, на Бабяй гары, сядзіць, быў? — запытаў Кузьма.

— Не, гэтага не было, — падумаўшы, адказаў асочнік. — Ды і што ён паможа...

— Ого-го, Буруш! — усклікнуў Кузьма. — Ён, як чутка ходзіць, на ўсе болі спосабы мае.

Яшчэ доўга шапталіся між сабою бабоўнік з асочнікам. Потым жа, не гледзячы на позні час, падаліся да княгіні.

Наступнага дня, калі світанне праясніла край неба, Грынь, напоўніўшы лагвы крынічнай вадою і прымацаваўшы да пояса вострую барту, выязджаў з сялібы бабpоўніка.

— Калі не паспею да адʼезду князя з Бельска, — гаварыў ён Кузьме, — ты і ў Рай іх павядзеш. Толькі сцежы выбірай прастарнейшыя і люднейшыя, — павучаў. — Не ідзі пушчанскімі нетрамі...

— Не вечнавацъ жа табе ў Буруша, — адпекваўся той. — Нагоніш князя і ў Бельску.

— Хто яго ведае, у тых баках, каля нараўскіх істокаў, нага людская рэдка ступае — звяр'ё ды твань адна... Жывым бы хоць вярнуцца, — ціха прамовіў Грынь і рушыў каня за повад.

*

— Гы-гы-гы! — рагатаў чалавекападобны створ, выслухаўшы прычыны, дзеля якіх завітаў да яго Грынь. Рэха смеху гудзела па пушчы. — Прыйшоў - такі... Знаў я, што прыдзеш, — і Буруш асклабіўся, паказваючы з-пад каўтуноў збітых вусоў жоўтыя выкрыўленыя клыкі.

Утаропленыя ў Грыня яго вочы забегалі, а левая зрэнка заплыла за пераносіцу і ачная яма блішчэла вільготным бяльмом.

Унутры ў Грыня ўсё пахаладзела. Ён не спускаў позірку з Буруша. А той усё гудзеў. І ў гэтым дзікім рогаце чуліся ноты сілы і нейкага шалёнага задавальнення.

— Ы-гы-гы! Па-а-амірае, кажаш! Га-га-га! Яны ўсе перад смерцю ка мне шлюць... Баяцца свайго бога. А я сваіх не баюся... Га-га-га! Яны разам са мною ў пушчы жывуць...

Згорбленая постаць затупала на месцы.

— Гляджу то я ўчора: статак тудоў з лядаў ад Воўчага горла ў Махавое падаўся. Няйначай, думаю, чалавек з канём сюды прадзіраецца, а за ім стая басюроў з вывадкамі валачэцца. Яны то і тудоў спалохалі... А каня-такі задушылі, га?

— Так, — прахрыпеў Грынь. — Сёння ноччу.. А я ў дупле дубовым перасядзеў...

— Ну, заходзь у хату, — ажывіўся Буруш і першы, абапіраючыся на засмоленую клюшку, паклыпаў да свае буды.

Грынь праціснуўся за ім праз вузкую дзвярную шчыліну і, убачыўшы ў куце коўбык, прысеў. Нешта халоднае і слізкае з сыкам ткнула яго ў нагу, і Грынь з шалёным візгам сарваўся з сядзення. Жах уздыбіў яму валасы на галаве.

Пастромкаватае хвалістае вужачае цела затрапятала на глінабітай падлозе.

— Ну-ну! Не базуль ты тут у мяне, — азваўся Буруш да вужакі. — Есці, нябось, захацеў, га?

Гад падпоўз да нагі гаспадара і, хмелем-аборай абвіваючыся вакол яе, пачаў узнімацца па чалавеку. Вось вужачая галава ўжо кранулася пояса, а хвост яшчэ толькі ўсплываў на нагу. Праз момант гадзіна жывым колам абвіла паясніцу. Галава яе матлялася ад рукі да рукі і высунутым рухлівым джалам абшуквала далоні.

Звярыны сковыт заглох у горле Грыня.

— Зараз, зараз... — прамармытаў вужацы Буруш.

Вужака ўзнялася вышэй і, заглядваючы чалавеку ў вочы, спачатку засыкала, а потым запішчэла ціхім, свісцячым голасам.

— Даю ўжо, даю! — прамовіў Буруш і рушыў да прыдзвер'я, дзе на смаляватым турыным рагу вісела лубяная торба.

Як толькі Буруш усунуў у торбу руку, торба ажыла, захадзіла бакамі, зашаргацела. Ён выцягваў з яе жабы і, трымаючы іх за заднія лапкі, падаваў вужу. Той глытаў жабы з маланкавай хуткасцю і відаць было як яны яшчэ жывыя, трапяталіся ў папаўнеўшым вужачым чэраве.

— Сам, небажатка, не ўпалюе, — азваўся Буруш, даўшы апошнюю жабу з торбы і ласкаючы шурпатай далонню гадзіну па галаве. — Сляпы ён. Са старасці. Вось так і жывём мы тут, два парахнякі старыя.

Вуж тым часам ссунуўся з Буруша і папоўз у бок Грыня. Грынь зноў устрапянуўся.

— Не бойся, чалавеча, вужа мірнага. Ён без прычыны зла не ўчыніць. Язык і ўчынкі людскія больш ядавітыя, — падняўшы заскарузлы вузлаваты палец, закрахцеў Буруш. — Ну, перакусі нешта і пачывай тут сабе. А лек заўтра гатовы будзе.

Грынь са страхам у вачах глядзеў на Буруша, а потым перавёў зрок на вужа, што скруціўшыся клубком ляжаў пад лавай.

— Можаш спаць спакойна, ён цябе не зачэпіць, — запэўніў Буруш і падаў Грыню драўляную чашку з пражухай.

Грынь паспешна праглынуў посныя камякі кашы і, змораны смяртэльна, зваліўся на лаву.

Сон быў ліпкі і трывожны. Грынь крычаў і зрываўся. Яшчэ раз бачыў, як стая ваўкоў-бісюроў рэжа яго каня, як скрабаціць мядзведзь, ходзячы вакол дуба, у дупле якога ён сядзіць... Але потым усё недзе знікла і ён занянаў у глыбокае забыццё.

Разбудзіў яго размераны стук таўкача ў ступе. Грынь схапіўся і, прыпомніўшы, дзе ён знаходзіцца, выбег з буды на палянку.

Сонца ўжо падыходзіла пад поўдзень. Ля буды, на прыпёку, у сонечных промнях смажыліся з заціснутымі галовамі ў расчэпленых голлях ялін рудыя змеі-мядзянкі. Сонца пражыла іх шаршавыя лускаватыя целы і да падстаўленых гліняных

(Працяг на стар. 4)

ЛІТАРАТУРНЫ КОНКУРС ПРАДОЎЖАН

Паведамляем, што літаратурны конкурс на тэму «Сучасная беларуская вёска», аб'яўлены ў красавіку г.г. Галоўным праўленнем БГКТ і Праўленнем Літаратурна - мастацкага аб'яднання «Белавежа», прадоўжан да 30 лістапада г.г.

Аб паляпшэнні ўмоў навучання ў Гайнаўскім павеце

Камісія асветы і культуры ПРН у Гайнаўцы на сваім апошнім пасяджэнні, якое адбылося 9 верасня г.г. разглядзела справы развіцця асветы на тэрыторыі Гайнаўскага павета.

Прааналізаваўшы гэтае пытанне, камісія прыйшла да вываду, што ў апошнія гады справы асветы на гэтым участку значна паправіліся. У 1963—64 навучальным годзе, на агульны лік 78 падставовых школ у павеце, 50 з іх будуць рэалізаваць праграму поўнай падставовай школы. Колькасць вучняў у параўнанні з 1960 годам павялічылася на 731, а колькасць класаў узрасла з 411 да 439. Значна зменшыўся працэнт другагоднікаў. У 1960 г. на другі год засталося 13,4% агульнага ліку вучняў. У 1963 годзе гэтая колькасць зменшылася да 7,6%.

Павысіўся таксама ўзровень настаўніцкіх кадраў. У бягучым навучальным годзе ў агульнаадукацыйных школах Гайнаўскага павета працуе 36 настаўнікаў з вышэйшай адукацыяй, 110 з няпоўнай вышэйшай адукацыяй і 267 з сярэдняй педагагічнай. Працягваюць навуку 95 настаўнікаў. Сярод іх 10 чалавек вучыцца ў педагагічных інстытутах і 8 ва ўніверсітэтах.

Палепшыліся ўмовы навучання. Выданы значныя сумы на капітальныя рамонты 8 падставовых школ, а ў многіх школах праведзены бягучы рамонт. Аднак значная частка школ у Гайнаўскім павеце мае яшчэ даволі цяжкія памяшкальныя ўмовы. Падставовая школа №2 ў Гайнаўцы размяшчаецца ў 8-пакаёвым будынку, прызначаным на 300 дзяцей. Будынак гэты не надаецца да капітальнага рамонту. А цяпер там ву-

(Працяг на стар. 7)

Жывое слова патрэбнае

(Працяг са стар. 1)

ўваходзяць дахаты. Пераконваюць людзей, раздаюць брашуры. Людзі гэта ў большасці або непісьменныя, або малаадукаваныя. А мы неаднойчы не ў сілах іх «навучанню» супрацьпаставіць захапляючыя перспектывы сучаснага жыцця, пастаяннага прагрэсу, які адбываецца ў нашай краіне, аколіцы, вёсцы. Значыць да гэтага мы не падрыхтаваны. Чагосьці нам не хапае.

На маю думку, добра арганізаваная, актыўная група лектараў можа шмат ажывіць працу таварыства і пашырыць яго ідэалагічнае ўздзеянне на вясковае асяроддзе. Таму лектарскую групу абавязкова трэба павялічыць. Няхай, прынамсі, адзін раз у месяц лектар БГКТ загляне ў выбраную вёску. Тады і сходы гурткоў будуць больш цікавыя, больш карысныя.

Вядома, што Галоўнае Праўленне не зможа арганізаваць такую колькасць лектараў, якія ахапілі б усе вёскі, дзе існуюць гурткі БГКТ. Але і ёсць жа ў нас павятовыя аддзелы БГКТ. Чаму не арганізаваць у іх 5—6-асабовыя лектарскія групы з адпаведна падрыхтаванымі тэмамі. Несумненна, у кожным павеце знойдуцца такія людзі. Абы толькі забяспечыць іх адпаведнымі матэрыяламі і час ад часу правесці кансультацыю.

Вёска чакае жывога слова. А XIII Пленум забавязвае нашае таварыства да больш актыўнай ідэалагічнай дзейнасці сярод вясковага насельніцтва.

ВАСІЛЬ ПЭШКО
Райск, Бельскі павет.

БУРУШ

(Працяг са стар. 3)

чарапкоў кропля за кропляй сплываў бліскучы змяіны здор.

Карчастая згорбленая постаць Буруша, апранутага ў пасчэпленыя рысіныя шкуры і лыкавыя лапці, тупала ля ступы.

Ён тоўк там нешта.

Грынь падышоў да яго і зазірнуў у ступу.

Сярод агіднага месіва можна было разрозніць скіўцы і пакамечаныя галовы вужак.

— Слаба падсохлі, таму і таўкачу не паддаюцца, — тлумачыў яму Буруш. — Ты пакуль пайдзі перакусі. У хаце на палку стаіць маладая смажаная вепраўіна. Падмацуйся на дарогу. Лек зараз будзе.

І хоць кожны кавалак станавіўся шторцам у горле, Грынь еў, мяркуючы аб тым, што яго чакае ў дарозе.

— Ну, вось і гатова, — падаючы Грыню абвязаны гладышок, сказаў увайшоўшы Буруш.

Грынь выцягнуў з-за пазухі калетку з грашмі, што перад яго ад'ездам сюды дала княгіня, і падаў Бурушу.

Той развязаў калетку, заглянуў у яе і, асклабіўшыся, усклікнуў:

— Ого-го-го! За гэта я пару зім спакойна тут перабуду... Ну, на цябе ўжо час, — звярнуўся ён да Грыня.

Яны выйшлі на палянку. Буруш, крэкчучы, пайшоў наперадзе ў пушчу.

— Вось гэтых нацёсаў на дрэвах прытрымлівайся, — паказваў ён слабыя знакі на дрэвах. — Яны цябе да Воўчага горла выведуць, а адтуль ты і сам на Бельскі гасцінец выйдзеш.

Грынь падзякаваў.

— Хай табе дарога мірным абрусам ляжа, — прахрыпеў Буруш і, павярнуўшыся, папоўз убок свае буды.

Грынь пастаяў, пакуль вяшчок не знік у гушчавіне і, уздыхнуўшы, падаўся балоцістай нетрай у напрамку Воўчага горла, зорка сочачы за нацёсамі на дрэвах і прыслухоўваючыся да пушчанскіх гукаў.

*

Пад вечар трэцяга дня даваloкся асочнік Грынь да Бельска. Апошнімі намаганнямі ўзабраўся на замкавую гару ў князеўскі хорам. Папрасіўшы служку-ятвяжку падаць знаць княгіні, зваліўся ад дурманячай стомы на лаву.

Неўзабаве скрыпнула створка дзвярэй і ў сенцы выйшла сама княгіня.

Грынь, схіліўшы галаву ў паклоне, працягнуў руку з гладышом у бок княгіні:

— Вось яна, мазь Бурушава...

— Эх, — уздыхнула княгіня і заліллася слязьмі. — Няма чаго ўжо лячыць... Давеча ўся барада разам са скіўцай адвалілася...

Галава Грыня схілілася на грудзі. З яго рук высунуўся гладышок з маззю, упаў і раскалоўся на дробныя чарапкі. Па падлозе паволі расплывалася бліскучая жыжаватая лужына, што ўпітала ўсю прамудрасць пушчанскага чараўніка.

У вушах князеўскага слугі - асочніка гудзеў рогат Буруша: «Ы-гы-гы!.. Яны ўсе перад смерцю ка мне шлюць... баяцца... баяц... ба-а-а...» І халодная колкая млявасць ад ног паволі падпаўзала да сэрца.

Ён бяздушным снапом грымнуў у коўзкую лужыну.

МІКАЛАЙ ГАЙДУК

Калі вечар спусціцца на зямлю

Вечар восенню рана спускаецца на зямлю. І валілаўская святліца заліваецца ў такі час яскравым святлом вялікай электрычнай лямпачкі, што вісіць пасярэдзіне столі. Раздолле тут, ды без утульнасці. Хіба прычынай гэтага нядаўны капітальны рамонт святліцы, зроблены грамадскім чынам жыхарамі вёскі.

Не даведзена яшчэ ўсё да парадку, не заінсталяваны яшчэ новы тэлевізар, толькі радыё ў кутку прыпамінае моднае 5 год таму «ча-ча». Ды калі вечар сыдзе на Валілы і вокны новай святліцы загарацца святлом, людзі ідуць сюды. За адным, другім сталом раскладаюць шахматы і сёй-той упіраецца кулаком у шчаку. Вежы, коні, каралевы і каралі, каб перамагчы, патрабуюць натугі мозгу. Гэта не тое, што ляскаць картамі ў дурня.

Маладзенькі светліцовы Федзя Хлябіч кажа, што давядуць усё да парадку і пачнуць работу, многа чаго цікавага і карыснага будзе рабіцца ў валілаўскай святліцы. (вл)

фота. Ул. Паўлючук

Фестын у Вольцы Нурэцкай

29 верасня г.г. у Вольцы Нурэцкай адбыўся фестын прысвечаны Году Беластоцкай зямлі і XX-годдзю Войска Польскага. Урачысты збор насельніцтва акалічных вёсак адкрыў Максім Рудчык, пасол Сейма. Прамову меў Уладзімір Рашчэнка, першы сакратар Павятовага камітэта Партыі ў Сямяцічах.

Ва ўрачыстым адкрыцці свята прынялі ўдзел прадстаўнікі ЛОК, ЗМВ ды іншых арганізацый. Прыбылі таксама прадстаўнікі навакольных грамадскіх рад.

З дакладам выступіў Анатоль Мартыновіч, кіраўнік мясцовай школы, які з'яўляецца старшынёю праўлення Павятовага аддзела БГКТ.

Затым пачаўся канцэрт вясковых аматараў і вучнёўскай моладзі. Сямяціцкі ПСС дэманстраваў асеннюю моду. Можна было пабачыць выстаўку беларускага жывапісу і г.д. Моладзь танцавала ў прыгожай, новай святліцы. (ся)

(Працяг са стар. 2)

варыша. Некалькі гадзін назад восем жыццяў аддалі дэсантнікі, каб перахапіць аўтамабільную калону з Гамбурга, — аперацыя была дакладна распрацавана, нечаканая, і ўсё ж давялося вытрымаць цяжкі бой. Цяпер загінуў яшчэ адзін. А колькіх чакае такі самы лёс, пакуль архівы будуць узяты і перапраўлены цераз лінію фронта.

Загадаўшы, каб цела паднялі наверх і пагрузілі у адну з машын, Рыбін вярнуўся да ўсюдыхода.

Пераправа цераз лагчыну, спыненая выпадкам, зноў пачалася.

І зноў дзявочы лес. Вось на шляху ўсюдыхода вырасла града скал. Далей скалы абрываліся, паміж імі і наступнай градой аказалася прорва метраў тры шырынёй.

— Прыехалі, — прамармытаў Торп.

— Тут? — спытаў Рыбін.

— Не. — Гаўптман прыкрануўся да кнопкі сігнала.

З-за скал выйшлі два афіцэры. Адзін падыйшоў і нешта сказаў гаўптману, другі прысеў перад носам машыны. Рыбін бачыў, як ён разрыў зямлю, выцягнуў на паверхню пятлю тоўстага стальнога троса. Пятлю накінулі на буксірны крук усюдыхода.

— Давай, — сказаў афіцэр.

Вадзіцель уключыў заднюю хуткасць. Усюдыход пачаў падаваць назад. За ім з зямлі пацягнуўся трос. А са скалы памалу высунуліся і папаўзлі на-

269

перад, цераз прорву, два шырокія металічныя жолабы.

— Стоп! — скамандаваў афіцэр, калі канцы жолабаў ляглі на супрацьлеглы край прорвы.

Гаўптман прытармазіў, вылез з машыны, скінуў пятлю з троса і крука і зноў сеў за руль. Усюдыход рушыў наперад і па жолабах пераехаў прорвасць.

Прайшло каля гадзіны з таго часу, як калона, пакінуўшы шашу, уехала ў лес. Усюдыход выбраўся на шырокую паляну. Яна была пустыннай — камень і пясок. Спераду беспарадачна нагрувашчваліся скалы, ахопліваючы паляну паўкругам. Скалы абрываліся да Эльбы, хвалі якой шумелі далёка знізу. Амаль у самым цэнтры паляны ўзнімалася адзінокая скала. Каля яе стаяла легкавая машына, грузавік, былі відаць фігуркі людзей. Ці быў сярод іх Керымаў — Рыбін устанавіць не мог, ды і не меў на гэта часу. Ён павінен быў неадкладна дзейнічаць.

Паляну ўсявалі вялікія камені. Машына йшла, падскакваючы, перавальваючыся з боку на бок. Вось яна моцна калыхнулася, Рыбін ускрыкнуў і вываліўся ў адкрыўшыеся дзверцы.

Гаўптман рэзка затармазіў. Торп выскачыў і схіліўся над спадарожнікам, які ляжаў на зямлі і енчыў.

А міма, адзін за другім, праскаквалі грузавікі.

Першы дызель спыніўся кроках у дзесяці ад скалы. Тут былі Упіц, Керымаў і нейкі маёр. Другі грузавік стаў крыху лявей. Безупынна пад'язджа-

270

лі новыя машыны. Шафёры глушылі маторы і разам з суправаджаючымі калону афіцэрамі выходзілі з кабіны. На пляцоўцы зрабілася людна.

— Эй, вы, — крыкнуў Упіц, звяртаючыся да Коржава, які быў найбліжэй. — Падыйдзіце да мяне!

Коржаў і яшчэ некалькі афіцэраў падыйшлі, шчыльным кальцом абступілі Упіца. Сярод іх быў маёр Перцаў. І пакуль Коржаў тлумачыў, куды дзеўся ўсюдыход з пасланцам групенфюрэра і начальнікам калоны, Перцаў шапнуў Аскеру:

— Тут Адольф Торп, сцеражыся!

Аскер здзіўлена паглядзеў на яго.

— Сцеражыся Торпа, — паўтарыў Перцаў. — Торп тут, зараз з'явіцца.

Аскер кіўнуў, агледзеўся. З-за грузавікоў, кульгаючы выйшаў Рыбін. Яго падтрымліваў Торп.

— Давай у маю машыну, — шапнуў Перцаў. — Вось тая, другая з краю. А я буду побач.

Перцаў рушыў да машыны. За ім пайшоў Аскер.

Між тым, Торп убачыў Упіца.

Пакінуўшы спадарожніка, ён пайшоў з дакладам. Туды ж накіраваўся і Рыбін.

Упіц махнуў рукой.

— Добра, ужо ўсё ведаю. — Ён звярнуўся да ста-

271

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

ОХ, ГЭТАЯ ПЯЧОНКА!

Аказваецца, што не толькі аматары «чыстай» маюць клопаты з пячонкай. Яны любяць перахіліць некалькі кілішкаў пад пячонку, не ведаючы, што іх уласная пячонка не церпіць алкаголю. Потым прыходзяць клопаты: лекар, дыета, ложак.

Наша хатняя жывёла таксама можа мець хворую пячонку. Толькі прычына гэтай хваробы іншая. Хваробу, часам смерць, у жывёлы выклікае пячонкавая матыліца. Шкоды, якія наносіць гэтая хвароба, штогод аблічваюцца на некалькі мільёнаў злотых. Таму ветэрынарыйная служба разгарнула шырокую барацьбу супроць матыліцы. У 1962 годзе ў нашым ваяводстве было абеззаражана 106 тыс. галоў рагатай жывёлы і авечак, а ў гэтым годзе 100 тысяч галоў.

Можа гэта дзіўным выдасца, але найлепшым памочнікам у барацьбе з матыліцай з'яўляецца меліярацыя. Так, так. Праца ветэрынараў ліквідуе толькі вынікі, але не прычыны хваробы.

Жывёла заражаецца матыліцамі, п'ючы балотную ваду або з'ядаючы балотную траву. Кукалкі (лярвы) трапляюць у страўнік, адтуль у кроў, а затым размнажаюцца ў пячонцы. Там паразіт развіваецца, адкладае яечкі, якія паступова пераносяцца ў страўнік.

У цыкле размнажэння матыліцы пасрэднікам з'яўляецца балотны слімак. Жыве ён пераважна на балоце. Таму меліярацыя, ліквідуючая балоты, з'яўляецца найбольш радыкальным сродкам у барацьбе з гэтым паразітам.

Жывёлы, у страўніку і пячонцы якіх размножыцца матыліца, трацяць апетыт, худзеюць, маюць малакроўе. Часам гэта вядзе да моцнага аслаблення арганізма і смерці.

Работнікі ветэрынарных лячэбніц вядуць з матыліцай сталую барацьбу. Прымяняецца знанае лякарства «Distoret» тры разы на год: перад выпускам на пашу, 2,5 месяцы пазней і восенню.

Пры нагодзе варта ўспомніць і аб іншых паразітах нашай жывёлы. Гэта глісты — саліцёры, фінкі і лёгачныя глісты.

Жывёла, якая мае глісты, худзее, дрэнна выглядае, хварэе на катар кішак і атручванне арганізму. Найбольш небяспечныя глісты для коней, якія часта дастаюць колікі і здыхаюць.

Каб зберагчы жывёлу ад паразітаў, трэба паіць яе толькі са студні, даваць чысты корм, часта змяняць падсціл, дызенфікаваць хлявы, дбаць аб чысціні.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

ГУЛЬНІ ПАТРАБУЮЦЬ „ФЛЮСУ"

Людзі любяць пагуляць у карты. Напрыклад, у Меляшках, ох, як любяць. І старыя, год пад восемдзесят, і маладыя, што яшчэ ўчора першы раз згалілі вусікі бацькоўскаю брытваю. Гуляюць дзеці і іх маткі, цёткі. Праўда, не ўсе забіваюць карцёжнымі пройгрышамі. Скажам справядліва — палавіна насельніцтва вёскі рэдка бярэ ў рукі карты, прытым жанчыны найменш. Вядома, жаночае племя ўсюды аднолькава скупаватае, а правілы меляшкоўскай гульні патрабуюць «флюсу», г.зн. грошай, часта нават многа грошай.

Дзядзька Іван Лавіцкі ўвесь дзень, нядзелю або свята, прасядзіць на кукішках, ваюючы за ўзяткі і хвалёнкі, адно вочы загараюцца бледным, фасфарычным бляскам зацятага азартніка. Яго нялёгка збіць спанталыку, каб прайграў ход, г. зн. напароцца на «пеўніка», цана якому злоты — два (на дзесятак «спортаў»). Хай сабе па пяць разоў устанаўлівае законы нецярплівы Пятро Пэтэльскі, хай сабе моргае колькі хоча Юляк Карповіч, хай сабе стогне ўволю сівы Юльян Казёл, хай сабе камбінуе аж да ўпаду Васіль Мінкевіч, але Іван Лавіцкі цвёрды чалавек, не знервуецца так моцна, каб падымацца з кукішак на ногі, не.

«Пеўнікі» ў дзяцей таннейшыя — ну, скажам, дзесяць — дваццаць грошай. Таму і пройгрышы «цэлай тысячы» ў іх меншыя, змяшчаюцца ў сумах, крадзеных маткам з продажу яек або гародніны.

Усё ж карцёжніцкія «кадры» ў Меляшках развіваюцца павольна. Падсядзе да калоды навічок, дадуць яму крыху выйграць, каб набраўся ахвоты і жару да гульні, тады «абсвішчуць» яго да апошняй залатоўкі, і пайшлі да гандляркі — патаемніцы (хаця бы Насці Казёл) дзе купляюць там паўлітра на распіўку.

Мінкевічы ці Яроцкія смешныя ў сваім п'янстве — гэта праўда. Але ўсмешка паблажлівасці знікае з твару, калі глянеш на Аляксандра Ярмоліка, непрытомнага алкаголіка, якому хоць бы дзічкі скруціць сабе «казіную ножку» з падатковага наказу або разагнаць каменнямі пазавугеллю ўсю сям'ю і кідацца ў нямой роспачы, што няма за што выпіць!

Вось прыпыніўся на дарозе Іван Мінкевіч, зайшоў у святліцу, прагуляў у карты трыста злотых.

— Хай іх халера возьме! — вылаяўся Іван. — Лепей прапіць гэтыя грошы...

Іван цвёрды чалавек: раз сказаў, так і робіць — ён яшчэ малады, вытрымалы. Не тое, што старэнькі крамар Кастусь Яроцкі, які вып'е куфаль фундаванага віна ды гатоў! Зімою толькі і глядзі, каб не пабрыў у сцюдзёнае поле з падпеўкамі «Улез котак на плотак»...

Цяпер яму ўжо няшмат трэба: куфаль піва — і адразу робіцца весялейшым. Аляксандр не пражыў бы і дня, каб раптам знікла з крамы Яроцкага піва або віно.

Лёс Ярмоліка і яму падобных перастае быць іх асабістай справай. Іх лёс — гэта лёс значнай часткі жыхароў Меляшкоў, дзе ўжо пачынаюць лічыць непрыстойным ісці ўсяго падвыпіўшым на забаву. Танцуюць толькі «схляныя».

Ярмолікава жонка плача.

— Што прыпіша лекар, ён усё выкіне. Няхай якія ўколы рабілі б яму, таблеткі выплёвае...

А мо' хай міліцыянт пільнуе, каб Аляксандр глытаў таблеткі? Не смейцеся, даходзіла і да таго... Міліцыя прабавала разбудзіць гонар вёскі, усведамляла народ аб шкоднасці алкаголю і патаемнага гандлю гарэлкаю. На міліцыянтавы роспыты пра гандлярак падняўся са свайго месца пажылы сусед і мудрагеліста адказаў:

— Я п'ю ад вялікай аказіі, значыць, не бяда, калі і пераплачу патаемніку разок за лета цэлае...

— Бяда тым, хто запіваецца! — падхапіў дзядзькавы словы другі сусед.

«Дружная» вёска разышлася па хатах. Выходзіць, міліцыя дбае аб кішэні п'яніц, а не аб здароўі насельніцтва. Дзіўная меляшкоўская логіка, праўда?!

А што ж думае наконт усяго гэтага сам вясковы галава, солтыс Мікалай Казёл? Зайшоў я ўвечары на размову з ім (удзень ён быў у полі). У кухні галдзяць гаспадары, якія папрыносілі плаціць падаткі. Не прайшло і паўгадзіны, як з размахам расчыніліся дзверы і ўваліліся пара расчырванелых юнакоў.

— Мікалай! — пакрыквае адзін з іх. — Пасля папішаш, хадзі сюды... ну, хадзі...

«Эгэ, не падаткі ім у галаве», — падумаў я, гледзячы, як пайшлі ўсе разам у бакоўку. Там шэпты, кароткая дыскусія і вось выходзяць яны адтуль з закругленымі кішэнямі, з банкнотамі рэшты ў заціснутых далонях. «Солтыс таксама патаемшчык?!» — здзівіўся я. Мне ўмомант сталіся яснымі людскія намёкі пра ягоныя сакрэты, якім, шчыра кажучы, не давяраў...

Дык пра што ж цяпер мне гаварыць з Мікалаем Казлом?

— Мне трэба да Яроцкіх, — адзываюся, і солтыс услужліва вывеў мяне ў вечаровую цемень. Не паспелі мы пераступіць за вароты панадворка ды тут — як - тут вынырае, бы з-пад зямлі Вера, жонка Яроцкага.

— Вы да нас, — гаворыць яна, не сціхаючы, хаця да іхняй хаты яшчэ мы нават і бокам не павярнуліся. — Няма ніхога ў хаце, няма...

Я забыў языка ў роце.

— Адкуль жа ты, кабетка, з'явілася, быццам па заказу?!

Загадка Верчыных манеўраў выяснілася на другі дзень, зараз жа зранку. Аказалася, яна слядзіла мяне крок у крок, тырчэла пад солтысавым акном наслухоўваючы, аб чым будзем заводзіць размову? Ці часамі солтыс са страху за сваю скуру не прызнаецца, што і яны, Яроцкія, таксама любяць прадаць з адпаведным «барышом» адзін — другі літар манапольки (афіцыйна прадаюць віно, бо такі закон).

Якраз разгаварыўся я з Яроцкім ля прылаўка, ажно бачу, сунецца з панадворка Насця Казёл, солтысава дзядзіна. Памалютку, не спяшаючы, купляе торбачку рысу, яшчэ памалей плаціць і ўжо зусім памалу выходзіць за дзверы. Яе, пэўна, цікавіла, ці Яроцкія не гавораць чаго-небудзь пра Мікалаевы ды Насціны таямніцы (гарэлачныя).

Даволі маю гэтай слежкі. Выбіраўся быў наведаць гандляра Васіля Чамеля, але махнуў рукою. І так усё ясна.

*

У меляшкоўскай школе ёсць тэлевізар — вялікі, шырокаэкранны, на спецыяльнай падстаўцы. Штосьці каля дванаццаці тысяч каштаваў.

— Гэта атрымала наша вёска за добра праведзены збор грошай на будову школ, — з гонарам цвердзяць настаўнікі.

Маладыя кінуліся штурмам глядзець тэлевізійныя сеансы.

— От, не бачылі міцы, — расчаравана загаварылі старыя. — Толькі і ўсяго, што перад вачыма нешта мігаціць безустанку.

Адзін бязвусы малодчык, круцячыся каля Кастусёвага вінна-піўнога прылаўка, казаў мне, што чакаючы на наступны (цікавейшы) пункт тэлевізійнай праграмы паспявалі хлопцы згуляць партыю «дурня». У школе, перад люксусовым тэлевізарам! Не думаю, каб ён назнарок хлусіў мне. Хутчэй за ўсё — хваліўся!

Няўжо рашылі, што гэты школьны будынак, дзе цяпер знаходзіцца тэлевізар, станецца «свят-

(Працяг на стар. 7)

КРЫНКІ. Фота: Лявон Майсеюк

ячага побач афіцэра і распарадзіўся: — Прыступайце.

Той пайшоў да скалы, прысеў ля яе.

— Адхіліцеся! — Упіц зрабіў знак адыйсці далей.

Прайшло некалькі секунд. Афіцэр, які вазіўся ля скалы, выпраставаўся. І раптам скала памалу папаўзла ўбок. На месцы, дзе яны толькі што стаялі, аказалася вялікая металічная пліта.

Пачуўся рокат, пліта паднялася і стала вертыкальна. Тады выявіўся правал, які быў падобны на чалеснік шахты. Рокат стаў мацнейшы. Да яго прымяшалася гудзенне. З глыбіні паказалася крацістая клець, у якой віднеліся вялікія шэрыя скрыні.

Усе, хто быў на пляцоўцы, моўчкі назіралі за здарэннямі.

— Начальнік калоны! — сказаў Упіц.

Рыбін наблізіўся.

— Пачынаць пагрузку, — загадаў Упіц. — І прасачыце, каб накладвалі пабольш.

— Слухаюся! — Рыбін паклікаў Коржава, аддаў загад.

І вось ужо першы дызельны аўтамабіль асцярожна, заднім ходам, падабраўся да самага чалесніка шахты.

272

Клець дастаўляла на паверхню ўсё новыя партыі скрынь. Шафёры і эсэсаўцы падхапілі скрыні і грузілі ў кузава. Кожную скрыню Упіц асвятляў ліхтарыкам і запісваў яе нумар у блакнот. Прыняўшы груз, машына ад'язджала ў канец пляцоўкі, а на яе месца падавалася парожняя.

Пагрузка ішла хутка. Неўзабаве падыйшла чарга і машыны Перцава.

Аскера ў ёй ужо не было. Дэсантнікі ўладзілі так, што некалькі запоўненых скрынямі аўтамабіляў стоўпіліся навокал дызеля, таксама з грузам, цалкам перагарадзіўшы да яго доступ. У гэтай машыне і знаходзіўся цяпер Керымаў. Каля яго неадлучна быў Перцаў.

Пагрузку калоны закончылі, калі набліжалася да другой гадзіны ночы. Клець падняла з тайніка апошнія скрыні, а затым — дзесятка два эсэсаўцаў, што працавалі ў шахце. Усе яны разышліся па машынах, занялі месцы побач шафёраў.

— Я паеду спераду, — сказаў Упіц Торпу. — Будзеце замыкаць калону. — Упіц павярнуўся да Рыбіна. — А дзе ваша месца?

Рыбін збянтэжыўся.

— У кузаве галоўнай машыны едзе мой памочнік. А я хацеў бы быць у ар'ергардзе. Ці не возьме мяне ў кампанію пан Торп?

— Сядайце да яго, — сказаў Упіц.

(Працяг за тыдзень)

273

МЕСЯЦ — ПРАЦАУНІК

Кожныя суткі з рэгулярнасцю маятніка на берагах мораў і акіянаў спачатку накатваюцца, а затым адкатваюцца вялікія масы вады. Прылівы і адлівы чаргуюцца прыблізна праз шэсць гадзін, так што на працягу сутак будзе два адлівы і два прылівы. Такая заканамернасць была заўважана яшчэ ў старажытнасці. Гіганцкая энергія, неабходная для пад'ёму вялікіх водных мас, узнікае ў выніку прыцягнення Месяца.

Прыцягненне Месяца дзейнічае на розныя пункты зямной паверхні неаднолькава: дзякуючы шаравіднасці Зямлі яны аддалены ад нашага спадарожніка на розныя адлегласці. У выніку гэтага водная абалонка нашай планеты выцягваецца ўздоўж лініі, накіраванай да Месяца. Пры сутачным вярчэнні Зямлі паласа прыліву будзе паслядоўна перамяшчацца ўздоўж зямной паверхні.

Даўно ўжо людзі задумваюцца над тым, як выкарыстаць гэтую велічную з'яву прыроды, што тоіць у сабе велізарныя запасы энергіі. Стварался праекты берагавых плацін, якія павінны былі накіроўваць запасеныя ў час прыліву масы вады на турбіны гідраэлектрастанцый.

Ажыццяўленне гэтых задум ускладняецца шэрагам акалічнасцей: неraўнальна невялікай розніцай узроўняў акіяна ў час прыліву і адліву (да некалькіх метраў), кароткачасовасцю прыліўна-адліўнага цыклу, паступовасцю спаду і нарастання ўзроўню вады і г.д. Аднак доследныя энергетычныя ўстаноўкі такога роду існуюць, і безумоўна гэтыя крыніцы таннай энергіі нельга не ўлічваць у энергетычным балансе нашай планеты.

Прыліўная электрастанцыя будуецца ў Ламбоўскім і Мезенскім залівах Белага мора.

Найвышэйшы мост у Еўропе. Нядаўна тэхнікі і інжынеры аўстрыйскіх металургічных заводаў закончылі будову гэтага моста ў гарах Тыроль (Аўстрыя). Яго вышыня 190 метраў. (ся)

ВЕСТКІ, БССР

Радыёаматары горада Мозыра Гомельскай вобласці на кароткахвалявых радыёстанцыях устанавілі сувязь з 3500 радыёаматарамі зямнога шара.

На здымку: токар завода меліярацыйных машын А. Карчоў (злева) і радыст рачнога порта Н. Кірычэнка за чарговым сеансам.

КАРАЛЕЎСКІЯ ТАЯМНІЦЫ

У 1957 годзе адзін з англійскіх арыстакратаў, лорд Мідлетон, атрымаў ад брытанскай каралевы Ордэн Падвязкі. Гэты ордэн з'яўляецца найвышэйшай брытанскай узнагародай, прызначанай толькі вялікім палітыкам і выдатным вайсковым камандзірам. Лорд нічым не заслужыўся.

Выдалеся, што каралева, узнагародзіўшы лорда Ордэнам Падвязкі, сплаціла такім чынам доўг удзячнасці для яго дзядзькі, памёршага ўжо лорда Кумінгама. Справа ў тым, што ў 1890 годзе пад час карцёжнай гульні ў адным з камфартабельных лонданскіх клубаў тагачасны намеснік трона, пазнейшы кароль Эдуард II, дапусціўся ашуканства. Каб пазбегнуць скандалу, лорд Кумінгам пакіраваў усёю справаю так, што іменна ято, а не намеснік, прызналі ашуканцам. Брытанская арыстакратыя з таго часу ўнікала лорда Кумінгама, быццам заразы. Памёр ён у адзіноцтве. а-ся

АБАКРАЛІ ПРЭЗІДЭНТА

Пад час паездкі ў Заходнюю Германію прэзідэнта Італіі Антоніо Сегні абакралі. Невядомы злодзей украў асабістыя багаж прэзідэнта. які на барту ваеннага самалёта прыбыў на аэрадром пад Бон. Следства, ведзенае заходненямецкай паліцыяй, не прынесла ніякіх вынікаў. Ёсць здагадкі, што гэты багаж укралі салдаты бундэсвера, якія вартавалі самалёт.

а-ся

ПАМАГЛІ

Амерыканскі ўрад у рамках дапамогі рэжыму Д'ема выслаў у Паўднёвы В'етнам 40.000 транзістарных радыёпрыёмнікаў. Раздадзены яны тым вёскам, якія актыўна памагаюць народным партызанам у іхняй барацьбе супроць рэакцыйнага рэжыму. Думалася, што гэтакім спосабам павялічыцца ўплыў д'емаўскай сайгонскай радыёстанцыі на непаслухмянае насельніцтва. Тым часам людзі выкарыстоўваюць дадзеныя радыёпрыёмнікі для слухання толькі тайнай партызанскай радыёстанцыі. а-ся

Мода на восень

Сукенка з джэрсею. З шырокім шалем, які у патрэбе можа служыць як цёплы каптур на галаву.

Парыж лансуе навасць: плашч у вялікую чорна-белую клетку. Ніз у шырокія закладкі, чорны скураны пояс. Доўгі, што добра закрывае калені. Боткі скураныя з халяўкамі з таго самага матэрыялу што плашч. (вл)

Ці ведаеце вы...

...што сэрца трэніраванага спартсмена ў час працяглых спаборніцтваў выконвае вялікую работу. Падлічана, напрыклад, што сэрца лыжніка ў час 10-кіламетравай гонкі пераганяе 35 тон крыві — цэлую чыгуначную цыстэрну.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

На Малайскім паўвостраве

Лондан святкаваў канец II-ой сусветнай вайны. На ганаровай трыбуне можна было заўважыць невысокага, шчуплага мужчыну. На яго мундзіры красаваўся «Ордэн Брытанскай Імперыі», атрыманы за геройства ў партызанскай барацьбе супроць японскіх акупантаў на Малайях.

Тры гады пасля гэты чалавек, імя якога Чынь Пенг, перастаў быць ганаровым героем: тыя, хто прызнаў яму ордэн, цяпер гатовы былі заплаціць за яго галаву высокую цану. У 1948 годзе была аб'яўлена на Малаях трывога. Справа ў тым, што Чынь Пенг дамагаўся поўнай незалежнасці для сваёй радзімы — краіны каўчуку і волава.

На здымку: праз шчыліны жалюзі відаць, як пад акном збіраўся плантацыі стаіць бранявік.

Пра гэту вайну няшмат ведаем. Англічане прызналіся, што 12 тысяч камуністычных партызан на працягу 12 год звязвала 350-цітысячную армію, што каштавала іх 580 мільёнаў долараў. Загінула 11 тысяч салдат, 6.700 партызан і ўзята ў палон 2.675 паўстанцаў, з якіх, пэўна, мала хто застаўся сёння ў жывых. Малайская контрразведка славіцца сваімі зверскімі катаваннямі...

Доўгія гады страх скоўваў гандаль; партызаны кантралявалі важнейшыя камунікацыйныя шляхі — кожную бляшанку кансерваў, кожны фунт каўчуку даводзілася перавозіць пад аховаю бранявікоў. На досвітку, калі надыходзіць пара збору каўчуку, штораз часцей уцякалі работнікі плантацый — уцякалі ў джунглі, да партызан. Каб пазбавіць партызанскі рух апоры, было праведзена перасяленне паўмільёна людзей, а пакінутыя будынкі былі спалены (так рабілі ў нас гітлераўцы!)

Паўстанне на Малайях было задушана напальмавымі бомбамі і агнём гармат ваенна-марскога флоту. Гэтая няроўная вайна цягнулася амаль цэлае астатняе дзесяцігоддзе. Толькі ў 1960 годзе была адклікана трывога. Тым не менш усюды поўна паліцыі, усюды не прайсці — не праехаць без пашпарту або пропуску. Страх на Малайях мае вялікія вочы!

Ходзяць чуткі, што нейдзе на пагранічы з Сіямам знаходзіцца ў джунглях каля тысячы партызан. Многія з іх пайшлі ў партызаны яшчэ за часоў японскай акупацыі — значыць, хаваюцца яны ўжо дваццаць год, калі не лічыць кароткай свабоды пасля разгрому Японскай Імперыі. Проста цяжка зразумець веліч іхняга змагання! Тысяча герояў вядзе штодзённую барацьбу не толькі з пераважаючымі сіламі паліцыі Malay Security Forces — але і з самымі джунглямі, бязлітаснымі і крыважэрнымі.

Джунглі — гэта вам не лясы Еўропы... У галаве не месціцца, як можа жыць чалавек у такім несамавітым гушчары дрэваў і кустоў, дзе аж кішаць ад ядавітых змеяў і тыграў настолькі грозных што нават самі малайцы не гавораць уголас назвы гэтага звяра, але ўжываюць шаноўных акрэсленняў, як — Уладар Джунглі, Паласаты ці Той Што Носіць Бакі. Усё ж партызаны не толькі існуюць, не толькі змагаюцца за свой паўдзікі быт, але і дзейнічаюць, а мо нават і рыхтуюцца да нечага вялікага.

На здымку: зялёны акіян джунгляў.

Кажуць, што побач камунікацыйных шляхоў праходзяць глыбока ў джунглі тайныя партызанскія маршруты. Гавораць, што іх спецыяльныя кур'еры вандруюць сотні кіламетраў, старанна абмінаючы дарогі, каб не напароцца на паліцэйскую засаду. Партызанскія сувязныя рэгулярна курсуюць з поўначы на поўдзень, што трэба лічыць не абы якім геройствам, калі падумаем аб мільёнах небяспек для чалавека ў трапічным лесе. На некаторых участках маршрута можна карыстацца сцежкамі, пратоптанымі сланамі, але найчасцей найлепшым знакам у гэтым зялёным акіяне з'яўляюцца зоркі.

Легендарная тысяча адчайных барацьбітоў не здаецца. Ваенныя няўдачы мінулых гадоў не сведчаць аб краху справы, за якую яны нясуць незлічоныя пакуты. Іх барацьба — гэта барацьба з часам. Хто каго ператрывае?

а-ся

Трыбуна чытачоў

У КЛЕНІКАХ РУХ

Жыхары вёскі Кленікі ў Гайнаўскім павеце электрычнасцю карыстаюцца ўжо даўно, нават так даўно, што неабходна цяпер выменіць слупы, якія ўтрымоўваюць электрычную лінію. Старыя драўляныя слупы ўступаюць месца новым — жалезабетонным. Вёска папрыгажэе і, што найважнейшае, пройдуць доўгія гады, а слупоў электраліній не трэба будзе мяняць. Вялікая ашчаднасць. Адначасова мантуюць у Кленіках новы перасылачны трансфарматар. Значыць, у хатах ярчэй зазіхацяць лямпачкі.

Наогул зараз у Кленіках вялікі рух. Пасярэдзіне вёскі, на прасторным пляцы пачалі будаваць новую прыгожую школу.

Тэкст і фота: вр

Шэрні і Міклашы выраўнялі крок

Новыя сельскагаспадарчыя гурткі арганізаваны ў двух вёсках арлянскай ГРН: Шэрнях і Міклашах. Цяпер такія гурткі працуюць ужо ва ўсіх вёсках гэтай грамады. Працуюць гурткі і разам з імі, хутчэй дзякуючы ім, машыны, бо ж вядома, што сельскагаспадарчы гурток на вёсцы — гэта добры спосаб і добры выхад скончыць са старымі метадамі працы і перайсці на механізацыю. Новыя гурткі ў Міклашах і Шэрнях ужо купілі па абмалотачным агрэгаце і сеўніку. Шэрняўцы і матаровую сячкарню. (вл)

ГУЛЬНІ ПАТРАБУЮЦЬ „ФЛЮСУ"

(Працяг са стар. 5)

ліцаю», а святліцу (гэту пры дарозе) здадуць на звалку!? Трэба ведаць, што Меляшкі належаць да ліку тых шчаслівых вёсак, дзе незадоўга пачнецца будова навюткай школы паводле апошніх архітэктурных праектаў.

Уявіўшы сабе такім чынам усю несамавітасць меляшкоўскай рэчаіснасці, спрабаваў я адшукаць шэфаў гуртка ЗМС ці БГКТ. Эх, лягчэй «накрыць» патаемніка, чымсці, дапусцім, выкрыць старшыню гуртка!

А ў павятовым аддзеле БГКТ у Міхалове запэўнівалі мяне, што да Меляшкоў у простай лініі усяго тры-чатыры кіламетры будзе...

КАСТУСЬ ЯНКОЎСКІ

Аб паляпшэнні ўмоў навучання ў Гайнаўскім павеце

(Працяг са стар. 4)

чыцца 850 дзяцей. І такіх школ ёсць больш у павеце.

Маючы на ўвазе далейшае развіццё асветы і паляпшэнне ўмоў навучання ў Гайнаўскім павеце, Камісія асветы і культуры ПРН вырашыла выступіць да Прэзідыума ВРН у Беластоку з шэрагам прапаноў. Большасць гэтых прапаноў датычыла памяшкальных патрэб нашага школьніцтва. Бо гэтая справа цяпер найбольш пільная ў нашым павеце.

Адна з прапаноў гаворыць аб неабходнасці будовы ў Гайнаўцы міжшкольнага інтэрнату. Штодзень да ІІ ліцэя і Засаднічай школы завадовай даязджае 600 вучняў. Шмат мясцовасцей, адкуль даязджаюць вучні, знаходзіцца ў адлегласці некалькіх кіламетраў ад чыгуначных ці аўтобусных прыпынкаў. Справа будовы інтэрнату ужо парушылася некалькі разоў і ўжо, мабыць, прыйшоў час, каб яе вырашыць.

Камісія культуры і асветы ПРН у Гайнаўцы ўнесла апрача гэтага шмат іншых прапаноў. Калі гэтыя прапановы будуць прыняты, умовы навучання ў Гайнаўскім павеце ў значнай ступені палепшацца.

УЛ. САЦ
Гайнаўка

Сем іх было ў Спічках

Гэтыя прозвішчы варты газеты, за гэтымі прозвішчамі скрываюцца амбітныя людзі, людзі на меру нашых часоў.

Прозвішчы:

Аляксей Хамански — старэйшы гаспадар, Сяргей Мароз — старэйшы, вельмі добры гаспадар. Мікалай Карнілюк — малады, але самастойны гаспадар, Рыгор Гапуновіч, Мікалай Хамански, Іван Себясевіч, Павел Себясевіч — усе апошнія маладыя.

За што для іх пашана?

За навуку. Так, і то за самастойную навуку. Гэтыя людзі ў рамах ПР скончылі ІІІ ступені сельскагаспадарчай адукацыі. Здалі ўжо дзяржаўныя экзамены. Некаторыя на пяць (Сяргей Мароз, Мікалай Карнілюк), усе іншыя на чатыры.

Адзін з іх Аляксей Хамански (як папярэдне адзначылі, старэйшы гаспадар) не задаволіўся гэтым. Навука дае невытлумачальную прыемнасць і, галоўнае, к а р ы с ц ь. Паступіў ён тады завочна ў 4-гадовы сельскагаспадарчы тэхнікум. Чатыры гады... Праляцяць, не аглянешся. А мы з прыемнасцю напішам аб першым спічкоўскім гаспадары з дыпломам т э х н і к а.

Павятовае Праўленне ЗМВ разважае справу вызначэння Хаманскаму стыпендыі. вл.

4 перадавыя

Гэта вёскі Храбалы, Гацькі, Плёскі і Дзяніскі ў ГРН Храбалы. Вылучыліся яны выкананнем свайго плана сбору на фонд будовы школ Тысячагоддзя за бягучы год. Адзначаем гэты факт з прыемнасцю. (вл)

ПРАЎНІК РАІЦЬ

ЯК ДЗЯЛІЦЬ СПАДЧЫНУ

Гаспадарку атрымоўваюць у першую чаргу тыя, што не менш года перад смерцю гаспадара працавалі без перапынку на гаспадарцы. Толькі за іх згодай можа атрымаць гаспадарку той, хто мае сваю гаспадарку, працуе на гаспадарцы жонкі (мужа), або не працуе на гаспадарцы, але мае сельскагаспадарчую адукацыю.

Калі памёршы не пакінуў па сабе наследнікаў, якія пражывалі прынамсі год на гаспадарцы, то гаспадарка прыдзяляецца таму, што мае сваю гаспадарку або працуе на гаспадарцы жонкі (мужа).

Калі б не было і гэткіх наследнікаў, гаспадарку можа атрымаць той, хто паводле спадчыннага права з'яўляецца наследнікам, хоцьбы пражываў у горадзе. Да наследнікаў залічаюцца дзеці, унукі, бацькі, браты і сёстры і іх дзеці.

Гэта катэгорыя наследнікаў можа атрымаць гаспадарку толькі ў тых умовах, калі яны маюць адпаведнае прыгатаванне да вядзення гаспадаркі і зложаць перад судом або натарыусам асвядчэнне, што згаджаюцца весці гаспадарку. Яны, атрымаўшы гаспадарку, не маюць права прадаць яе або аддаць у дзяржаву, а мусяць абрабляць яе ўласнай працай. Асвядчэнне перад судом або натарыусам можа быць зложана толькі на працягу шасці месяцаў ад смерці гаспадара — ўласніка гаспадаркі.

Калі няма і гэтакага наследніка, то гаспадарку можа атрымаць непаўналетні вучань або студэнт. Іх таксама абавязвае злажэнне асвядчэння перад судом і натарыусам. Няздольныя да працы (інваліды І і ІІ катэгорыі) не могуць атрымаць гаспадаркі нават тады, калі б пражывалі цэлы час на гаспадарцы, і не было іншых наследнікаў.

Гэтага ўстаноўленага законам парадку не можна змяніць умовай або завяшчаннем. Натарыус не падпіша ўмовы, якая была б нязгодна з законам аб агранічэнні падзелу сельскіх гаспадарак, а завяшчанне, нязгоднае з законам, з'яўляецца няважным на аснове закона.

Наследнік, які атрымаў гаспадарку, не мае права на працягу пяці год прадаць усёй гаспадаркі або яе часткі, хіба што набыўцам з'яўляецца дзяржава.

Калі няма наследнікаў, якія б маглі атрымаць гаспадарку, уласнасць яе пераходзіць на дзяржаву.

Дарагое СЭРЦАЙКА!

Я ўжо нядаўна скончыў 19 год. Працую на гаспадарцы бацькоў са сваім старэйшым братам. Год часу, як я пасябраваў з Оляй. Яна мне вельмі спадабалася. Оля вельмі прыгожа спявае, мо' і таму я ў ёй закахаўся. Яна таксама мяне пакахала і кахае па сёння, кахае з надзеяй, што калісь пажэнімся. Зрэшты, я ёй абяцаў. Але вось цяпер я думаю і адчуваю інакш. Я ўжо не кахаю Олю, хоць перад ёю не прызнаюся ў гэтым і захоўваюся так, быццам між намі нічога не змянілася. Проста мне шкада Олі і мяне мучыць сумленне, не магу вызнаць Олі праўды. Тым больш, што я цэлымі начамі думаю аб Нюры, з якой нядаўна пазнаёміўся.

Сэрцайка! Што рабіць? Парай. Я не магу Олі гэтага сказаць і далей сябрую з ёю і ўдаю закаханага, а ў сапраўднасці, цалуючы Олю, думаю аб Нюры.

Чакаю хуткага адказу
Міця
з Беластоцкага павета.

Дарагі Міця!

У сапраўднасці твая «сумленнасць» не надта сумленная. Нічога ўжо не прыдумаеш, каб кахаць Олю, і таму трэба ёй абавязкова аб гэтым сказаць. Вядома, ёй будзе непрыемна і крыўдна, але ж заставіць кахаць нікога не можам. У такіх гадах, як ты, Міця, каханне вельмі часта змяняецца і любоўныя няўдачы таксама хутка забываюцца. Таму і Оля напэўна хутка аб гэтым забудзе, яна ж мае толькі 17 год.

СЭРЦАЙКА

КІНО

Праграма

на 7—13.X.1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Noc szpiegów" (franc.), 8—10. „Trudne godziny" (włoski); 11—13.

Кляшчэлі
„Tata, mama, córka i zięć" (radz.), 8—10. „Jons i Erdme" (NRF), 11—13.

Навасады
„Champion" (USA), 12—13.

Нараў
„Lata bez marzeń" (węgierski), 9—13.

Нараўка
„Na białym szlaku" (polski), 9—13.

Чаромуха
„Globke — biurokrata śmierci" (NRD), 8—10. „Skrawek błękitnego nieba" (jugosł.), 11—13.

Чыжы
„Na scenach świata" (rumuński), 9—13.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Spóźnieni przechodnie" (polski), 9—13.

Бранск
„Poste-Restante" 8—10. „Mam tu swój dom" (polski), 11—13.

Гродзіск
„Bariera ognia" (radz.), 9—13.

Орля
„Kolorowe pończochy" (polski), 9—13.

Райск
„Ogniomistrz Kaleń" (polski), 9—13.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Sztubak" (czeski), 8—10. „Europolis" (rumuński), 11—13.

Міхалова
„Trzynastego nocą" (bułgarski), 8—10. „Smarkula" (polski), 11—13.

Супрасль
„Karabin i gołębie" (węgierski), 8—10. „Następcy tronów" (włoski), 11—13.

Чорна Беластоцкая
„Uprowadzenie" (włoski), 8—9. „Dziewczęta w mundurach" (NRF), 10—11. „Marcin w obłokach" (jugosł.), 12—13.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Skrawek błękitnego nieba" (jugosławiański), 8—10. „Europolis" (rumuński), 11—13.

Мілейчыцы
„Tajemnica tajgi" (radz.), 8—10. „Pan Marszałek i ja" 11—13.

Нурэц
„SOS na Pacyfiku" (angl.), 8—10. „Smarkula" (polski), 11—13.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Ocean Lodowaty wzywa" (czeski), 8—10. „Gangsterzy i filantropi" (polski), 11—13.

Сухаволя
„Gdzie rzeki błyszczą w słońcu" (czeski), 8—10. „Chłopiec z Czarnego lądu" (angl.), 11—13.

Шудзялава
„Alibi nie wystarczy" (czeski), 9—13.

Сідра
„Manekin Pis" (holenderski), 8—10. „Opowieść o prawdziwym człowieku" (radz.), 11—13.

Янаў
„Zamek z bajki' (NRD), 8—10. „Niewidomy muzyk" (radz.), 11—13.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Ożeniłem się z czarownicą" (USA), 12—13.

Новы Двор
„Jak się młody Noszty żenił" (węgierski), 12—13.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

Telefony: red. naczelny 25-80, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 łz. półrocznie — 14.40 zł. rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $. w Europie 6 $ — w USA.

Nakład 5458 BHK A3

ЗАМОВА АД РАЎНАДУШША І БЮРАКРАТЫЗМУ

Малады маладзік,
Ты па небе хадзіў,
А не бачыў ні зорак,
Ні яснага сонца,
А не чуў ні стукату,
Ні грукату.
Так і мне:
Завязала вочы слепата,
Заложыла вушы глухата, —
Не чую, не бачу
Ні скаргаў, ні плачу,
Ні просьбаў, ні мольбаў:
ні дзявоцкіх,
ні жаноцкіх,
ні хлапецкіх,
ні старэцкіх,
ні ад хворых,
ні ад здаровых.
А йдзі ж ты, слепата,
ідзі глухата,
На лясы дрымучыя,
На пяскі сыпучыя,
На балоты імшыстыя,
На берагі беражыстыя, —
Там ваша племя і род,
А мяне выбіраў народ!
Цьфу! Цьфу!

НІЛ ГІЛЕВІЧ

ІНФАРМАЦЫЯ

Рыбак - турыст пытае мясцовага жыхара:

— Вы не ведаеце, дзе тут рыба найлепш клюе?

— Ведаю. Пойдзеце ўздоўж гэтай дарогі. Потым убачыце надпіс: «Праход забаронены». Пройдзеце крыху далей да ставу, дзе на слупе вісіць таблічка: «Лавіць рыбу строга забаронена». Там найлепш клюе.

КЛОПАТ

Стары англічанін усеўся аднойчы за складанне завяшчання. «У здаровым розуме і цвярозай памяці, — пачаў ён, — я завяшчаю 10 тысяч фунтаў маёй жонцы, па 5 тысяч фунтаў кожнаму з маіх чатырох сыноў. 3 тысячы фунтаў маёй сакратарцы...» На гэтым месцы ён адклаў пяро, доўга думаў і, цяжка ўздыхнуўшы, сказаў: «Усё гэта добра, але дзе я вазьму такую процьму грошай?»

Станіслаў Ежы ЛЕЦ

Непрычэсаныя думкі

Момант спазнання сваёй бесталенавітасці ёсць пробліск геніяльнасці.

*

Людзі, якія не маюць з мастацтвам нічога агульнага, не павінны мець з ім нічога агульнага. Проста?

*

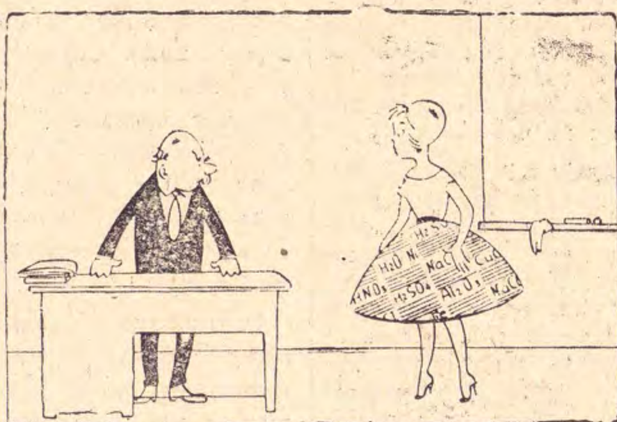
Аб ім гаварылі з адценнем захаплення: «Даганяе геніяў». Я спытаў занепакоена: «З якой мэтай?».

*

Я сустрэў чалавека, які так мала чытаў, што павінен быў цытаты з класікаў прыдумваць сам.

*

Для мыслення патрэбен мозг, не гаворачы ўжо аб чалавеку.

— Зараз жа палажыце шпаргалку на стол!

ЗДАГАДЛІВЫ

Адзін свежаспечаны маладажон расказвае сябру:

— Учора вечарам жонка хацела ісці са мною ў кіно, але я сказаў ёй, што пасля цяжкага дня працы найпрыемней будзе правесці вечар у хаце.

Сябра спытаў:

— Ну, і як спадабаўся табе фільм?

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Ніны Вакулы з Меляшкоў, Беластоцкага павета, змяшчаем савецкую песню

Текстильный городок

Слова М. Танича Музыка Я. Френкеля

Подмосковный городок,
Липы желтые в рядок.
Подпевает электричке
Ткацкой фабрики гудок.
Городок наш ничего,
Населенье таково:
Незамужние ткачихи
Составляют большинство.

В общежитии девчат
Фотокарточки висят,
Дремлют ленты на гитарах
И будильники стучат.
Но в хороший вечерок
Заглянул на огонек
В нашу комнату девичью
Бывший флотский паренек.

Вышло так оно само —
Написал он мне письмо...
И девчонки к новоселью
Подарили мне трюмо.
Мы на фабрику вдвоем
Утром рядышком идем,
То ли, может, он со мною,
То ли, может, я при нём.

Фотокарточки висят,
И будильники стучат.
Но одной гитарой меньше
Стало в комнате девчат.
Ходят девочки в кино,
Знают девочки одно:
Уносить свои гитары
Им придется все равно.

(2 раза)

Асаблівае памяшканне

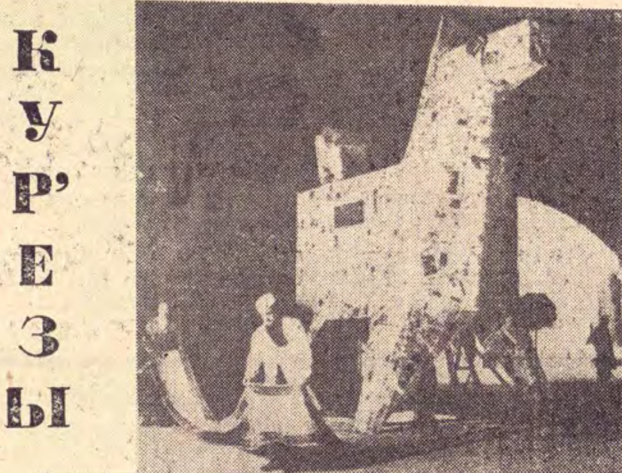
Арыгінальнае памяшканне пабудаваў сабе пад адным з парыжскіх мастоў малады жывапісец мастак Нонда. Дом гэты мае кшталт легендарнага траянскага каня. Зрабіў яго Нонда з фанеры і дошак. Там жыве, працуе і выстаўляе свае карціны.

Калі Нонда атрымаў прыказ разабраць свой дом, ён адказаў прадстаўніку гарадскіх улад:

— Гэта ж не дом, а проста забаранне будаваць толькі дамы.

На здымку: Нонда і яго «конь». (з-вр)

КУР'ЕЗЫ

— Скажыце «А»!
— Бэ-э...

АБНОЎЛЕНА КАРОВА

З'явіўся ў нашай вёсцы дзіўны чалавек. Выбраў для адпачынку час не летні. Пасяліўся ў Кастусёвай хаце. Цэлымі днямі сядзеў над кнігамі. Крэсліў мудрагелістыя ўзоры. Папяросы марнаваў. Адным словам, вучоны чалавек і кропка.

Неяк зайшоў Кастусь у пакой да вучонага. Убачыў на стале малюнак каровы ў разрэзе. Вучоны прыглядаўся праз лупу да трыбухоў і нешта мармытаў.

Кастусь сказаў: — Відавочна, гэта жывёліна зжавала стодаларавую паперку, і вы шукаеце яе ў страўніку?

Вучоны падняў галаву і адказаў:

— Тут справа важнейшая ад ста долараў. Над удасканаленнем пароды каровячай працую.

— Вось дык штука, круці цябе капейкай! — усклікнуў Кастусь. — А я па вясковай дурасці думаў, што парода каровы залежыць ад быка.

Вучоны адсунуўся ад малюнка і, пастукваючы па стале алоўкам, сказаў:

— Мічурын рабіў цуды, на грушы гадаваў яблыкі. Я б на яго месцы з карча парэчак збіраў кавуны. Разважаючы над каровай, прыходзім да вываду, што рогі лішнія.

— Гэта правільна, — згадзіўся Кастусь. — Карова ні чорт, навошта ж ёй рогі?

— Вось бачыце! — уцешыўся вучоны. — У новай каровы неабходна выдаліць усё лішняе і павялічыць патрэбнае. Дарэчы, колькі малака дае ваша карова?

— Шаснаццаць літраў, — адказаў Кастусь.

— Гэта пры чатырох сасках, а калі іх будзе восем?

— Чатыры вядры! — падхапіў Кастусь і ад перспектывы малочнага багацця схапіўся за галаву.

— З каровінага хваста якая карысць? — спытаў вучоны і, не чакаючы адказу, працягваў: — Калі мы гэты хвост пераўтворым у нешта падобнае на хобат, падлічыце самі, колькі супоў згатуем з такога хваста. Карова павінна мець тры языкі...

— Трымайце мяне! — крыкнуў Кастусь, хапаючыся за крэсла.

Не звяртаючы ўвагі на слухача, вучоны працягваў.

— Язычок у смятанным соўсе, з хрэнам, любіце? Калі ў кароў будзе больш языкоў, кожны грамадзянін зможа паласавацца. Пячонак трэба зрабіць дзве, а мазгоў яшчэ больш.

— А ногі? — пацікавіўся Кастусь.

— Вы любіце ногі? — перапытаў вучоны. — Не, не думаю. Калі за чатырма каровінымі нагамі цяжка ўгнацца, то што будзе з жывёлінай, якая будзе мець восем ног? Але пытанне абмеркаваць варта і я гэтым займуся, абяцаю вам. А цяпер мяне хвалюе іншая справа. На сусветным рынку цэняцца скуры. Трэба стварыць карову з дзвюма скурамі...

У гэты час увайшлі ў хату два дубастыя хлапцы. Адзін з іх, набліжаючыся да вучонага, сказаў:

— Вось дзе наш прафесар, далёка не ўцёк.

Вучоны намагаўся вырвацца, але моцныя рукі паштурхвалі яго да дзвярэй.

Кастусь атарапеў, потым сказаў:

— Вось ідалы, не маглі прыехаць пазней. Цяпер замест каровы — мыльная бурбалка.

Што ж, людзі добрыя, у нас часам нармальныя грамадзяне дзейнічаюць, як вар'яты. Але бывае і наадварот.

Дзядзька Лявон

У ЗААПАРКУ

У заапарку маленькі Янка ўбачыў паўліна і гаворыць маці:

— Мама, паглядзі, курыца зацвіла.

ЛІШНІЯ КІЛАМЕТРЫ

— Колькі кіламетраў да вашай вёскі?

— Раней было 8. А цяпер паставілі слуп і на ім напісалі — дзесяць. Вось цяпер і ходзі два лішнія кіламетры.

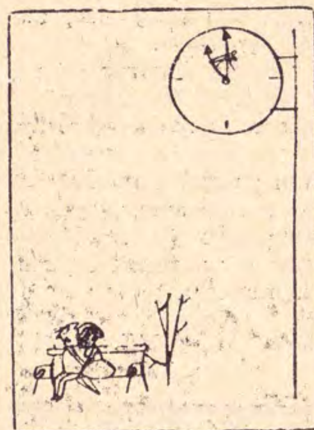
ХТО ЯК РАЗУМЕЕ

— Ці добра ты адпачываў?

— Дрэнна.

— Чаму?

— За ўвесь адпачынак выпіў толькі тры літры гарэлкі.

ЗДЗІЎЛЕННЕ

Да адной прыгажуні падыйшоў нейкі малады чалавек:

— Вы мяне не пазналі?

— Гм...

— Два гады таму я сватаўся да вас!

— Немагчыма! І я выйшла за вас?

ПРАЗ СОН

Мая жонка, як вярнулася з адпачынку, часта праз сон гаворыць: «Не, Юрка, не!» Зусім гэтага не бяру да сэрца. Яна ж гаворыць «не».